

A magyar tudományos kutatás kiemelkedő eredményei a rendszerváltásól napjainkig
(1989–2019)

A Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályához tartozó tudományágak áttekintése

Zenetudomány

Az utóbbi harminc év eredményeinek nagy része a megelőző évtizedek kutatómunkájában gyökerezik. A **zenei medievisztika** csúcsteljesítményei, az officium-antifonák és responzóriumok összkiadásainak (1999, 2013) terve még az 1970-es években fogalmazódott meg. Új kezdeményezés a középkori hangjegyes kódextörédek felkutatása és közreadása (Lendület-pályázat, 2019). 1980-ban kezdődött az 1800 előtti magyarországi zenei emlékeket közreadó *Musicalia Danubiana* sorozat; 1990 után publikált 15 kötete közül a *Kájoni-kódex* és *Istvánffy Benedek művei* közlését, valamint a *Harmonia Coelestis* és a *Vietoris tabulatúra* második kiadását említjük.

A **kritikai kiadások** sorában a Kodály-hagyaték feldolgozása eredményeként jelent meg a hátrahagyott írások két kötete (1989, 1993) és az Universal Editionnal folytatott levelezés (2013, 2018). Liszt Ferenc zongoraműveinek 1970-ben megindított összkiadását kiegészítendő 2005 óta a változatokat, ismeretlen műveket és vázlatokat tartalmazó supplementum-sorozat jelenik meg (eddig 14 kötet). Bartók Béla zeneműveinek kritikai összkiadása (évtizedes szerkesztői munka eredményeképp) 2016-ban indult meg. Erkel Ferenc operáinak összkiadása is az új évezredben kezdődött. Az első három mű partitúráját 2002 és 2009 között adta közre a Zenetudományi Intézet és az Erkel-hagyatékot őrző Országos Széchényi Könyvtár. A Zeneműtárban folytatott filológiai kutatás szenzációs eredménye volt Mozart egyik legismertebb műve, az A-dúr zongoraszonáta részkiadásának azonosítása: ennek köszönhetően a magyar zenetudományra a világlapok is felfigyeltek (2014).

A **zenei historiográfiában** különleges helyet foglal el a második világháború és a rendszerváltás közötti négy és fél évtized kutatása. A független szemléletű monográfiákban testet öltött több évtizedes munka új lendületet kapott, amikor 1990 után megnyíltak egyes addig zárt levéltárak. Új kutatások is indultak, ezeket többek között az MTA Lendület-pályázatával létrehozott 20–21. századi kutatócsoport és archívum fogja össze (pl. Dohnányi-archívum, 2002). A Dohnányi-hagyaték feltárása és közreadása folyik a zeneszerző örökségének meghatározó részét őrző Országos Széchényi Könyvtárban is (*Dohnányi családi levelei*, 2011, *Változatok egy gyermekdalra* hasonmás kiadása, 2017).

A tudományos eredmények publikálásában nagy szerepet játszanak a **kulturális évfordulók**. Ezért nyitották meg 1986-ban a Liszt Ferenc Kutatóközpontot, amely azóta az autográfok gyűjtésével, tematikus kiállításokkal és fakszimilék közreadásával (*Liszt Ferenc Krisztus oratóriuma és a Zeneakadémia*, 2011) a Liszt-kutatás központjává lett. Az államalapítás millenniumára a magyar zenetörténet évszázadait bemutató kiállítás nyílt a Budapesti Történeti Múzeumban; katalógusa könyv formában is megjelent. Évfordulókra időzítette az MTA Zenetörténeti Múzeuma Bartók (2006) és Kodály (2007), majd (a nemzeti könyvtárral közösen) Joseph Haydn (2009), Erkel (2010) és Liszt (2011) életútját bemutató kiállításait. Ezeket mindmáig évenként változó tematikus kiállítások követik, a nagyközönséggel folytatott kommunikáció új formájaként.

A **népzene tudomány** a rendszerváltás és a digitális forradalom nagy haszonélvezője: akadálytalanul kutathatóvá vált az összes magyarlakta terület még élő népzeneje a helyszínen, emellett 1200 órányi zenekari hanganyagot vettek fel a Budapesten 1997-től megrendezett *Utolsó óra* akció keretében. Az új kommunikációs eszközöket kiaknázva az MTA Zenetudományi Intézet és az együttműködő intézmények (Néprajzi Múzeum, Hagyományok Háza)

A magyar tudományos kutatás kiemelkedő eredményei a rendszerváltásól napjainkig
(1989–2019)

A Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályához tartozó tudományágak áttekintése

honlapján adatbázisokba rendezve közzétették a magyar etnomuzikológia több mint száz éves története során rögzített sok ezer hangfelvételt és kottás dallamlejegyzést, a hozzájuk kapcsolódó folklorisztikai adatokkal együtt. Közben folyamatosan gyarapodott a kottás kritikai kiadások sorozata: *Magyar Népzene Tára VIII–XII.* (1992–2011), *A magyar népzene új stílusa I–IV.* (2013), *Magyar zenei néphagyomány 18. századi forrásokban* (2016).